

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

15. märts 2017*

Eelotsusetaotlus — ELTL artikkel 96 — Kohaldatavus — Siseriiklikud õigusnormid, millega keelatakse taksoettevõtjatel anda kliendi käsutusse üksikud istekohad — Siseriiklikud õigusnormid, millega keelatakse taksoettevõtjatel sihtkohta eelnevalt kindlaks määrata — Siseriiklikud õigusnormid, millega keelatakse taksoettevõtjatel end ise klientidele välja pakkuda

Kohtuasjas C-253/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel cour d'appel de Bruxelles'i (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia) 21. aprilli 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. mail 2016, menetluses

FlibTravel International SA,

Léonard Travel International SA

versus

AAL Renting SA,

Haroune Tax SPRL,

Saratax SCS,

Ryad SCRI,

Taxis Bachir & Cie SCS,

Abdelhamid El Barjraji,

Abdelouahab Ben Bachir,

Sotax SCRI,

Mostapha El Hammouchi,

Boughaz SPRL,

Sahbaz SPRL,

Jamal El Jelali,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Mohamed Chakir Ben Kadour,
Taxis Chalkis SCRL,
Mohammed Gheris,
Les délices de Fes SPRL,
Abderrahmane Belyazid,
E.A.R. SCS,
Sotrans SPRL,
B.M.A. SCS,
Taxis Amri et Cie SCS,
Aramak SCS,
Rachid El Amrani,
Mourad Bakkour,
Mohamed Agharbiou,
Omar Amri,
Jmili Zouhair,
Mustapha Ben Abderrahman,
Mohamed Zahyani,
Miltotax SPRL,
Lextra SA,
Ismael El Amrani,
Farid Benazzouz,
Imad Zoufri,
Abdel-Ilah Bokhamy,
Ismail Al Bouhali,
Bahri Messaoud & Cie SCS,
Mostafa Bouzid,
BKN Star SPRL,

M.V.S. SPRL,
A.B.M.B. SCS,
Imatrans SPRL,
Reda Bouyaknouden,
Ayoub Tahri,
Moulay Adil El Khatir,
Redouan El Abboudi,
Mohamed El Abboudi,
Bilal El Abboudi,
Sofian El Abboudi,
Karim Bensbih,
Hadel Bensbih,
Mimoun Mallouk,
Abdellah El Ghaffouli,
Said El Aazzoui,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan ja D. Šváby (ettekandja),

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- FlibTravel International SA ja Léonard Travel International SA, esindaja: *avocat* P. Frühling,
- AAL Renting SA ja Haroune Tax SPRL, esindaja: *avocat* V. Defraiteur,
- Saratax SCS, Ryad SCRI, Taxis Bachir & Cie SCS, Abdelhamid El Barjraji, Abdelouahab Ben Bachir, Sotax SCRI, Mostapha El Hammouchi, Boughaz SPRL, Sahbaz SPRL, Jamal El Jelali, Mohamed Chakir Ben Kadour, Taxis Chalkis SCRL, Mohammed Gheris, Les délices de Fes SPRL, Abderrahmane Belyazid, E.A.R. SCS, Sotrans SPRL, B.M.A. SCS, Taxis Amri et Cie SCS, Aramak SCS, Rachid El Amrani, Mourad Bakkour, Mohamed Agharbiou, Omar Amri, Jmili Zouhair, Mustapha Ben Abderrahman, Mohamed Zahyani, Miltotax SPRL, Lextra SA, Ismael El Amrani, Farid Benazzouz, Imad Zoufri, Abdel-Ilah Bokhamy, Ismail Al Bouhali, Bahri Messaoud & Cie

SCS, Mostafa Bouzid, BKN Star SPRL, M.V.S. SPRL, A.B.M.B. SCS, Imatrans SPRL, Reda Bouyaknouden, Ayoub Tahri, Moulay Adil El Khatir, Redouan El Abboudi, Mohamed El Abboudi, Bilal El Abboudi, Sofian El Abboudi, Karim Bensbih, Hadel Bensbih, Mimoun Mallouk, Abdellah El Ghaffouli ja Said El Aazzoui, esindajad: *avocat* D. Ribant ja *avocat* I. Ferrant,

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. W. Mölls ja J. Hottiaux,

olles 21. detsembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab ELTL artikli 96 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud tegevusest hoidumise hagi raames, mille esitasid reisijate regulaarse bussiliiniveoga tegelevad äriühingud FlibTravel International SA (edaspidi „FlibTravel“) ja Léonard Travel International SA (edaspidi „Léonard Travel“) füüsiliste ja juriidiliste isikute vastu, kes tegutsevad vastavalt taksojuhtidena ja taksovedude korraldajatena, seoses ebaausa konkurentsiga, mida esimesed teiste suhtes väidetavalt kasutavad.

Belgia õiguslik raamistik

- 3 Pealinna Brüsseli piirkonna (Région de Bruxelles-Capitale) valitsuse 27. aprilli 1995. aasta määruse taksoteenuste ja juhiga autorenditeenuste kohta (ordonnance relative aux services de taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur) (*Moniteur belge*, 1.6.1995, lk 15510), muudetud 20. juuli 2006. aasta määrusega (*Moniteur belge*, 29.9.2006) (edaspidi „27. aprilli 1995. aasta määrus“), artikli 2 lõiked 1 ja 2 näevad ette:

„1) „taksoteenused“: teenused, millega kaasneb tasuline reisijate vedu juhiga mootorsõidukis ja mis vastavad järgmistele tingimustele:

- a) sõiduauto või minibuss, mis on kuninga 15. märtsi 1968. aasta dekreediga, millega kehtestatakse üldregulatsioon tehniliste nõuete kohta, millele peavad vastama mootorsõidukid ja nende haagised, osad ning turvavahendid, tähenduses konstruktsiooni ja varustuse poolest sobiv vähemalt üheksa reisija veoks – juht kaasa arvatud – ning on selleks mõeldud;
- b) sõiduk on tehtud üldsusele kättesaadavaks kas avalikul teel asuvas kindlaksmääratud peatuskohas liikluspolitsei ja avalike teede kasutamise määruse tähenduses või mis tahes muus kohas, mis on avalikule liiklusele suletud;
- c) kui sõidukit kasutatakse taksona, antakse kliendi käsutusse sõiduk, mitte üksikud istekohad selles, ja kui seda kasutatakse pealinna Brüsseli piirkonna valitsuse loal ühistaksona, antakse kliendi käsutusse üksikud istekohad sõidukis, mitte sõiduk ise;

d) sõidu sihtkoha määrab klient

2) „juhiga autorenditeenused“: kõik tasulised sõidukis reisijate vedamise teenused, mis ei ole taksoteenused ja mille osutamiseks kasutatakse sõiduautosid või reisijate ja veoste veoks ette nähtud sõiduautosid või minibusse, välja arvatud erisisseseadega kiirabiautod“.

- 4 Selle määruse artikli 3 esimene lõik näeb ette:

„Keegi ei või ilma valitsuse loata osutada taksoteenust ühe või mitme sõidukiga, lähtekohaga avalikust või muust kohast, mis on avalikule liiklusele suletud, ja mis asub pealinna Brüsseli piirkonna territooriumil.“

- 5 Nimetatud määruse artikkel 16 on sõnastatud järgmiselt:

„Keegi ei või ilma valitsuse loata osutada pealinna Brüsseli piirkonna territooriumil juhiga sõiduauto rentimise teenust ühe või mitme sõidukiga.

Teenuseid, mille lähtekoht asub pealinna Brüsseli piirkonna territooriumil, võivad osutada ainult isikud, kellel on valitsuse väljastatud luba.

[...]“

- 6 Pealinna Brüsseli piirkonna valitsuse 29. märtsi 2007. aasta dekreediga taksoteenuste ja juhiga autorentiteenuste kohta (arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale relatif aux services de taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur) (*Moniteur belge*, 3.5.2007, lk 23526) (muudetud pealinna Brüsseli piirkonna valitsuse 27. märtsi 2014. aasta dekreediga (*Moniteur belge*, 17.4.2014)) artikli 31 punkt 7 sätestab, et juhtidel on keelatud „ise klientidele teenust välja pakkuda või lasta teistel isikutel enda eest klientidele teenust välja pakkuda“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 7 FlibTravel ja Léonard Travel teenindavad Brussels South Charleroi Airport'iga sõlmitud lepingu alusel regulaarset bussiliini Bruxelles-Midi raudteejaama ja Charleroi (Belgia) lennujaama vahel.
- 8 FlibTravel ja Léonard Travel esitasid 21. mai 2014 põhikohtuasja vastustajate vastu tribunal de commerce francophone de Bruxelles' presidendile (Brüsseli Prantsuse kaubanduskohus, Belgia) tegevusest hoidumise hagi, milles nad väidavad, et kõnealune tegevus on vastuolus ausate äritavadega, kuna sellega tegeldakse 27. aprilli 1995. aasta määruse artikli 2 lõike 1 punkte c ja d rikkudes.
- 9 Nad väidavad oma hagi põhjenduseks, et Bruxelles-Midi raudteejaamas pakuvad põhikohtuasja apellandid või nende jaoks töötavad isikud Charleroi lennujaama suunduvatele reisijatele ise teenust välja, et rühmitada nad kokku väikebussi tüüpi taksodesse ja sõita seejärel lennujaama. Seetõttu heidavad nad vastustajatele ette, et need rühmitavad kokku reisijad, kellel on sama sihtkoht, kasutavad mitte sõiduki- vaid reisijapõhist hinda ja pakuvad ise teenust välja.
- 10 Nimetatud kohtu president jättis oma 11. veebruari 2015. aasta otsusega kõik FlibTraveli ja Léonard Traveli nõuded rahuldamata, leides, et väidetavad asjaolud ei olnud tõendatud.
- 11 Põhikohtuasja apellandid kaebasid selle otsuse 13. juulil 2015 edasi cour d'appel de Bruxelles'ile (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia).
- 12 See kohus leiab, et 27. aprilli 1995. aasta määruse artikli 2 lõike 1 punktide c ja d kohaselt ei või taksoettevõtjad anda reisijate käsutusse kogu sõiduki asemel üksikuid istekohti ega määrata nende sihtkoha eelnevalt kindlaks. Samuti leiab ta, et vaidlusalune tegevus kujutab endast teenuse ise väljapakkumist pealinna Brüsseli piirkonna valitsuse 29. märtsi 2007. aasta dekreediga taksoteenuste ja juhiga autorentiteenuste kohta (muudetud pealinna Brüsseli piirkonna valitsuse 27. märtsi 2014. aasta dekreediga) artikli 31 punkti 7 tähenduses. Ta on arvamusel, et see tegevus kujutab endast nende sätete rikkumist ning on vastuolus ausate äritavadega. Seetõttu on see tegevus keelatud ning huvitatud isiku nõudel võidakse anda korraldus sellest tegevusest hoiduda.

- 13 Samas kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus nimetatud sätete kooskõlas ELTL artikli 96 lõikega 1, kuna 27. aprilli 1995. aasta määrusest pole Euroopa Komisjonile teatatud.
- 14 Konkreetsemalt tekib tal küsimus, kas ELTL artikli 96 lõike 1 kohaldatavus tema menetluses olevale asjale eeldab – kuna see säte viitab „liidu piires osutatavatele transporditeenustele“ – seda, et asjaomastel vedudel oleks piiriülene dimensioon. Ta selgitab, et menetletavas asjas käsitletavaid veoteenuseid ei kasuta mitte ainult riigi kodanikud, kuna kõnealusel raudteejaamal ja lennujaamal on rahvusvaheline mõõde. Ühtlasi tekib tal küsimus seoses nimetatud sättes toodud mõistetega „hinnad ja tingimused“ ning küsimus, kas selles sättes teatavatele ettevõtjatele või tootmisharudele lubatud kaitse on kohaldatav sellistele ettevõtjatele, kes pakuvad taksoteenuseid.
- 15 Neil tingimustel ja olles kooskõlas 27. aprilli 1995. aasta määruse sätete ja ELTL artikli 96 lõikega 1 pooled ära kuulunud, otsustas cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas ELTL artikli 96 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et seda saab kohaldada liikmesriigi poolt taksoteenuste osutajatele kehtestatud hindade ja tingimuste suhtes, kui:
- asjaomased taksoveod väljuvad vaid erandjuhtudel riigi piirest,
 - märkimisväärse osa asjaomaste taksode klientidest moodustavad Euroopa Liidu kodanikud või residendid, kes ei ole asjaomase liikmesriigi kodanikud ega residendid, ja
 - vaidlusalused taksoveod kohtuasja konkreetsel asjaoludel on sageli reisija jaoks vaid üks etapp pikemast reisist, mille saabumiskoht või lähtekoht asub muus liidu riigis kui kõnealune liikmesriik?
2. Kas ELTL artikli 96 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et seda võib kohaldada muude teenuse osutamise tingimuste suhtes kui hinnatingimused ja asjaomasel transpordialal tegevusloa saamise tingimused, nagu käesoleval juhul taksoettevõtjatele kehtestatud keeld anda kliendi käsutusse teatud istekohad, selle asemel, et anda terve sõiduk, ja nendele ettevõtjatele kehtestatud keeld määrata klientidele pakutava sõidu sihtkoht ise kindlaks, mille tulemusel on nendel ettevõtjatel keelatud sama sihtkohaga kliente kokku rühmitada?
3. Kas ELTL artikli 96 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on – komisjoni loa puudumise korral – keelatud seda tüüpi meetmed, nagu on osutatud teises küsimuses ja
- mille üldeesmärk muude eesmärkide hulgas on kaitsta taksoettevõtjaid konkurentsi vastu, mida pakuvad juhiga autorenditeenuseid osutavad ettevõtjad, ja
 - mille spetsiifiline tagajärg käesoleva kohtuasja asjaoludel on kaitsta bussiettevõtjaid konkurentsi vastu, mida pakuvad taksoettevõtjad?
4. Kas ELTL artikli 96 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on keelatud –komisjoni loa puudumise korral – niisugune meede, mis keelab taksoettevõtjatel klientidele ise teenust välja pakkuda, kui selle meetme tõttu väheneb käesoleva kohtuasja asjaoludel taksoettevõtjate võime saada konkureeriva bussiteenuse kliente endale?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 16 Teise küsimusega, mida tuleb käsitleda kõigepealt, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ELTL artikli 96 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav niisuguste siseriiklike õigusnormide suhtes, nagu on põhikohtuasjas käsitletav taksoteenuste osutamise tingimusi reguleerivad normid.
- 17 See säte näeb ette et liidu piires osutatavatele transporditeenustele liikmesriigi kehtestatud hinnad ja tingimused, mis sisaldavad toetus- või kaitselementi ühe või mitme ettevõtja või tootmisharu huvides, on keelatud, välja arvatud juhul, kui komisjon on andnud nende jaoks loa.

- 18 Väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õigusnormi tõlgendamisel võtta arvesse mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on (kohtuotsus, 16.11.2016, Hemming jt, C-316/15, EU:C:2016:879, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 19 Selles osas tuleneb ELTL artikli 96 lõikest 1, et selle sätte eesmärgiks on reguleerida liidu piires teostavate vedude suhtes kohaldatavaid hindu ja tingimusi käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme, mis sisaldavad mis tahes toetus- või kaitseelementi ühe või mitme konkreetse „ettevõtja“ või tööstusharu huvides.
- 20 Selle sätte eesmärgiks on vältida, et liikmesriigid võtaksid kaitsemeetmeid, millest saavad kaudselt kasu selle ettevõtja kliendid, kes neile neid hindu ja tingimusi pakuvad, jättes võtmata kaitsemeetmed, millest saaksid otsest kasu teised ettevõtjad, kes on asjaomase ettevõtja konkurendid.
- 21 Seda tõlgendust toetab ka ELTL artikli 96 lõige 2, mille alusel peab komisjon võtma põhimõtteliselt artikli 96 lõikega 1 keelatud meetme lubamisel arvesse eelkõige sobiva regionaalse majanduspoliitika nõudeid, vähearenenud piirkondade vajadusi ja poliitilistest asjaoludest tugevasti mõjutatud piirkondade probleeme.
- 22 Seega tuleb ELTL artikli 96 lõiget 1 tõlgendada nii, et see on kohaldatav niisuguste õigusnormide suhtes, nagu on põhikohtuasjas käsitletavat normid.
- 23 Vastupidine tõlgendus, mida kaitsevad põhikohtuasja vastustajad, kahjustaks lisaks ka ELTL artikli 58 kasulikku mõju – see säte näeb kooskõlas ELTL artikliga 91 ette, et teenuste osutamise vabaduse põhimõtete kohaldamine tuleb läbi viia ühise transpordipoliitika rakendamisega (kohtuotsus, 22.12.2010, Yellow Cab Verkehrsbetrieb, C-338/09, EU:C:2010:814, punkt 30) –, kuna ELTL artikli 96 lõike 1 eesmärgiks on otseselt keelata suur osa meetmeid, mis võidakse kvalifitseerida veeteenuste osutamise vabaduse piiranguks, ilma et liidu seadusandja oleks sellekohase normi vastu võtnud.
- 24 Eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et ELTL artikli 96 lõiget 1 tõlgendatakse nii, et see ei ole kohaldatav taksoettevõtjatele seatud selliste piirangute suhtes, nagu on põhikohtuasjas käsitletavat piirangud.
- 25 Võttes arvesse teisele küsimusele antud vastust, puudub vajadus vastata ülejäänud küsimusele.

Kohtukulud

- 26 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

ELTL artikli 96 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav taksoettevõtjatele seatud selliste piirangute suhtes, nagu on põhikohtuasjas käsitletavat piirangud.

Allkirjad